

STORTINGET

Innst. 127 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:38 S (2022–2023)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland, Erlend Svardal Bøe, Bård Ludvig Thorheim, Helge Orten og Ove Trellevik om at det ikkje skal innførast normprissystem ved grunnrenteskatt på havbruk

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet ble følgende forslag fremmet 15. november 2022:

«Stortinget ber regjeringa om at det ikkje blir lagt til grunn at det skal innførast eit normprissystem for rekneskapsåret 2023 i det forslaget til grunnrenteskatt på havbruk som det er tillyst skal kome til Stortinget.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Frode Jacobsen, lederen Eigil Knutsen, May Britt Lagesen, Abel Cecilie Knibe Kroglund og Mona Nilsen, fra Høyre, Mahmoud Farah-

mand, Irene Heng Lauvsnes, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Geir Pollestad og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Cato Brunvand Ellingsen, fra Rødt, Marie Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 5. desember 2022. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen

Komiteen viser videre til at forslag om grunnrenteskatt på havbruk behandles i Innst. 3 S (2022–2023) punkt 5.3, jf. regjeringens forslag i Prop. 1 LS (2022–2023).

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:38 S (2022–2023) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland, Erlend Svardal Bøe, Bård Ludvig Thorheim, Helge Orten og Ove Trellevik om at det ikkje skal innførast normprissystem ved grunnrenteskatt på havbruk – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 6. desember 2022

Eigil Knutsen

leder og ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT**

Royal Ministry of Finance

Finansministeren

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
22/6221 -

Dato
5.12.2022

Dokument 8:38 S (2022–2023) - Representantforslag fra representantane Thorheim, Bøe, Orten, Helleland, Trellevik og Grotle om normprissystem i grunnrenteskatten på havbruk

Eg syner til Dokument 8:38 S (2022-2023) der det vert fremja følgjande forslag:
«Stortinget ber regjeringa om at det ikkje blir lagt til grunn at det skal innførast eit normprissystem for regnskapsåret 2023 i det forslaget til grunnrenteskatt på havbruk som det er tillyst skal kome til Stortinget.»

1. Innleiing

Grunnrenta frå havbruk oppstår ved bruk av våre felles fjordar og havområde. I Hurdalsplattforma er regjeringa tydeleg på at lokalsamfunn og fellesskapet bør få ein rettferdig del av verdiane som vert skapt ved bruk av fellesskapet sine naturressursar.

Lønsemda i havbruksnæringa har vore svært god i fleire år. Havbruksløyva har gjeve opphav til nokre av dei største private formuane i Noreg. Regjeringa meiner det er rimeleg at fellesskapet får ein del av grunnrenta. Framlegg om grunnrenteskatt på havbruk er no sendt på høyring med frist 4. januar 2023. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget med lovframlegg etter høyringa slik at reglane kan gjelde frå og med 2023. Ein sentral del av framlegget er at lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon skal sikrast ein stor del av inntektene. På denne måte får òg kommunane meir igjen for å leggje til rette for oppdrett.

I framlegget til utforming av grunnrenteskatten har regjeringa lagt vekt på å skjerme små aktørar. Grunnrenteskatten skal fyrst og fremst betalast av dei største aktørane. Det skjer ved at det vert gjeve eit botnfrådrag på mellom 54 mill. kroner og 67,5 mill.

kroner. Botnfrådraget inneber at aktørar med utrekna grunnrenteinntekt under botnfrådraget ikkje vil betale grunnrenteskatt. Det betyr òg at aktørar med ein utrekna grunnrenteinntekt noko over botnfrådraget vil få skjerma mykje av inntekta og betale relativt lite grunnrenteskatt.

Med ein nøytralt utforma grunnrenteskatt fungerer staten som ein passiv partnar i selskapa sine investeringar. Staten skyt inn ein del av investeringskostnaden svarande til skattesatsen, samstundes som han trekk inn ein like stor del av dei framtidige nettoinntektene som investeringa gjer. Prosjektet kan då sjåast som å være delt i éin del til staten (svarande til skattesatsen) og éin del til selskapet (eigarane). Staten tek ein symmetrisk del av kostnader og inntekter uavhengig av om investeringa vert lønsam eller ulønsam. Investeringar som er lønsame for samfunnet før skatt, vil då òg vere lønsame etter grunnrenteskatt.

2. Om normprisar og effektar av normprisar

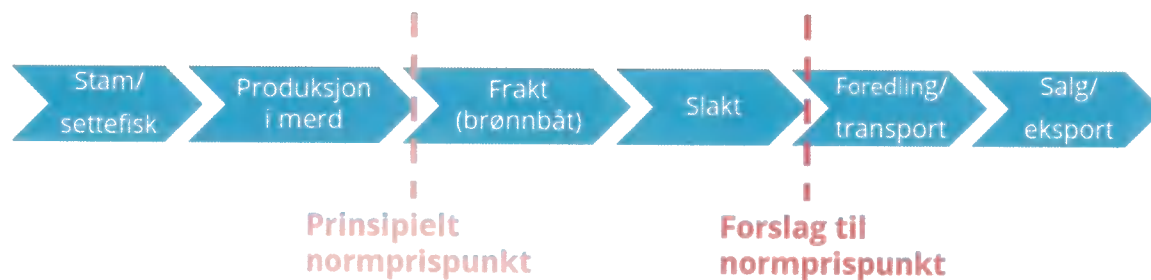
Ein velfungerande grunnrenteskatt er avhengig av at grunnlaget så presist som mogleg treff grunnrenta. Skattegrunnlaget bør fastsetjast på den staden i verdikjeda som best treff verksemda som skapar grunnrenta. For havbruksnæringa oppstår grunnrenta delvis som følgje av at det er eit avgrensa tal på egna lokalitetar, og delvis som følgje av avgrensingar på kor mange løyve som kan tildelast på grunn av miljøreguleringar. Grunnrenta er altså knytt til sjøfasa av produksjonen.

Skattegrunnlaget bør difor i utgangspunktet fastsetjast på ein stad i produksjonskjeda som er så nær merdkanten som mogleg. Då unngår ein at andre aktivitetar som aukar verdien, men som ikkje er grunnrenteverksemd, slik som tilarbeiding, transport og marknadsføring vert rekna med i inntekta. Vi treng difor ei verdiutrekning som speglar marknadsverdien så nær som mogleg der grunnrenta er. For å få til det treng vi

- a) prisar og kvantum
- b) uavhengige partar
- c) metode og kontroll

Det er utfordrande å finne marknadsverdien ved merdkanten, jf. punkt a). I mange tilfelle finst det ikkje observerbare prisar på dette punktet. Mange aktørar fyrst har sal eksternt etter at laksen er tilarbeidd eller foredla. Då må ein nytte priser ein annan stad i verdikjeda og rekne seg tilbake til merdkanten. Første gong fisken vert vege og kvalitetsvurdert er ved slakting. Figur 1 er henta frå høyringsnotatet og illustrerer problemstillinga.

Figur 1 Illustrasjon av normprispunktet i verdikjeda for akvakultur

I tillegg må ein sikre at dei prisane som ein observerer (kontraktprisar) er reelle marknadsprisar, det vil seie priser som er inngått mellom uavhengige partar, jf. punkt b). Ein grunnrenteskatt på oppdrett vil gje selskapa insentiv til å føre over inntekt frå oppdrettsproduksjonen til nærstående selskap som berre vert skatta med ordinær selskapskatt. Ved interne sal kan nærstående avtale låge priser på fisken. Oppdretts-selskapa kan òg få insentiv til å tilpasse organiseringa av konsernet for å gjere det mogleg å flytte overskot. Slike tilpassingar kan motverkast ved å bruke regelen om skjønnsfastsetting ved interessefelleskap i skattelova § 13-1 viss fisken vert seld til nærstående selskap og inntekta er redusert som følge av interessefelleskapet. Å bruke § 13-1 er derimot ressurskrevjande, både for dei skattepliktige og skattestyresmaktene. Slike kontrollar vil heller ikkje avdekke alle tilfelle av uriktig prising. Både i grunnrenteskatten på petroleum og vasskraft er difor hovudregelen å bruke normprisar. For vasskraft er normprisen den same som spotmarknadsprisen på straum.

Regjeringa har i høyringsnotatet foreslått å bruke uavhengige marknadsprisar for å rekne ut grunnrenteskatten havbruksselskapa må betale, jf. punkt c). Utan uavhengige marknadsprisar er det fare for at selskapa kan flytte overskotet til andre delar av konsernet som ikkje betaler grunnrenteskatt. I Havbruksskatteutvalets utgreiing vart det lagt til grunn at børsprisar for laks på Nasdaq var best eigna, då desse er differensiert etter vektclassar. Departementet la i høyringsnotatet vekt på at uavhengige marknadsprisar gir mindre rom for skattemotivert tilpassing og har der eit framlegg om at grunnrenteinntekt for laks vert fastsett med utgangspunkt i priser frå Nasdaq. Målet har heile tida vore å treffe den reelle marknadsprisen best mogleg. I pressemelding 18. november varslar Finansdepartementet at ein vurderer å skipe eit normprisråd, jf. punkt 3. Ifølge artikkelen «Den store laksebløffen» frå Dagens Næringsliv 28. november 2022 nyttar selskapa sjølve òg spotmarknadsprisar for transaksjonar mellom ulike divisjonar.

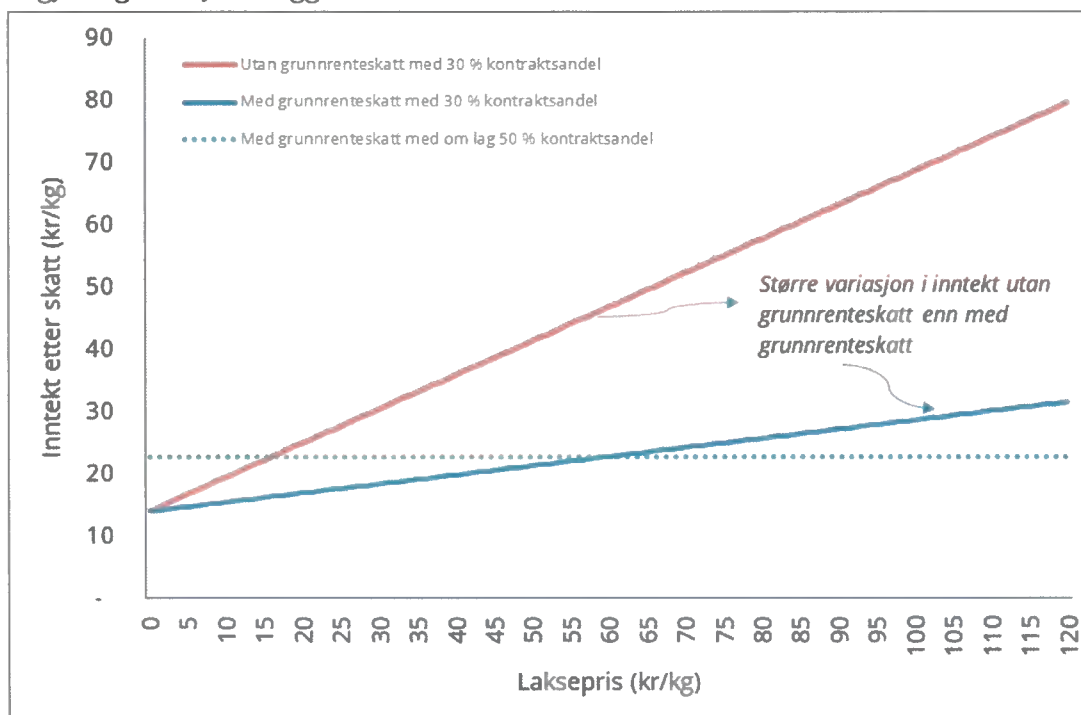
Fleire oppdrettsselskap har kritisert dette framlegget i høyringsnotatet og brukt det som grunngeving for å sende ut varsel om permittering. Selskapa seier dei no ikkje ynsker å inngå langsiktige kontraktar fordi skattepliktig inntekt rekna ut etter Nasdaq-prisar kan verte forskjellig frå oppnådd inntekt. Selskapa viser til at dei er avhengige av kontraktar med salsledd for å kunne produsere blant anna laksefilet.

Grunnrenteskatten i seg sjølv påverkar ikkje insentiva til å inngå langtidskontraktar på laks. Det kan rett nok vere eit avvik (både positivt og negativt) mellom oppnådd inntekt og skattepliktig inntekt dersom denne vert fastsett på bakgrunn av laupande børsspriser, men det relevante for selskapa er risikoen i inntekta etter skatt. Gjennom grunnrenteskatten deltek staten som medinvestor. Då vert risikoen i prosjekta, det vil seie variasjonar i inntekter etter skatt, automatisk redusert for havbruksselskapa. Årsaka til det er at staten tek ein del (lik skattesatsen) i prosjektet, på både kostnads- og inntektssida. Då treng ikkje selskapa å prissikre meir enn «sin del» av prosjektet for å oppnå ein sikker inntekt etter skatt, fordi staten (gjennom grunnrenteskatten) tek risikoen for den resterande delen. Grunnrenteskatten kan difor heller bidra til å redusere risikoen for selskapa sine inntekter etter skatt.

Den risikoreducerande effekten av grunnrenteskatten kan illustrerast med eit døme. I gjennomsnitt har dei største oppdretterane ein kontraktsandel på rundt 30 pst., det vil seie at om lag 30 pst. av lakseproduksjonen vert seld på langsiktige kontraktar. Figur 2 viser at variasjonen i inntekt etter skatt er større utan ein grunnrenteskatt (raud line) enn med ein grunnrenteskatt (blå line) for ein kontraktsandel på 30 pst. Årsaka er som nemnd at statens deltaking reduserer risikoen for selskapa, og dei treng då ikkje sikre like mye.

Figuren viser dessutan at oppdretterane kan oppnå ei sikker inntekt etter skatt dersom dei inngår langsiktige kontraktar for om lag 50 pst. av produksjonen. Utan grunnrenteskatt hadde selskapa vore nøydde til å sikre heile produksjonen (100 pst.) for å få ei heilt sikker inntekt etter skatt. Grunnrenteskatten er difor ikkje til hinder for å inngå kontraktar. I vedlegg er det tatt inn eit døme på korleis ein oppdrettsaktør kan oppnå ei heilt sikker inntekt etter skatt.

Figur 2 Illustrasjon av den riskikoreduserande effekten av grunnrenteskatten. Inntekt etter skatt varierande med laksepris for kontraktsandelar på 30 pst. og om lag 50 pst.¹ Regjeringa sitt framlegg

¹ I berekninga er det lagt til grunn ein kontraktspris på 60 kroner per kg.

Kilde: Finansdepartementet.

Ei anna innvending som har vore framført av oppdrettsselskapa, er at børsprisane ikkje tek omsyn til at laksen kan ha ulik kvalitet. Sjølv om det ikkje er eksplisitt nemnd i høyringsnotatet, må normprisane sjølvstøtt ta omsyn til kvalitetsskilnader på laksen. Dette ble òg tydeleg kommunisert i pressemelding frå Finansdepartementet 18. november 2022. For at grunnrenteskatten skal verke etter hensikta, må han treffe grunnrenta i bransjen. Det har aldri vore regjeringas intensjon at all laks skal verdsetjast til éin pris, slik enkelte aktørar har framstilt det i debatten. At laksen kan ha ulik kvalitet, er òg omtalt i Havbruksskatteutvalet i boks 7.1, der det blant anna vert vist til at om lag 90 pst. av laksen er av superior kvalitet (tilsvarande kvalitet som nyttast av Nasdaq).

3. Nærare om eit normprisråd

Regjeringa gjentok i pressemeldinga av 18. november 2022 prinsippet om at dei reelle inntekta skal ligge til grunn for grunnrenteskatten. Målet er å finne marknadsprisen på laks, og det er fleire moglege metodar for å finne fram til ein uavhengig marknadspris. Prisar frå Nasdaq er i tråd med forslaget frå Havbruksskatteutvalet. Utvalet nemner eit normprisråd som eit alternativ. Regjeringa varsla i pressemeldinga at det òg vert vurdert å opprette eit uavhengig organ for å fastsette prisar som grunnlag for skatteutrekninga. Der det er uavhengige partar, vil kontraktsprisar liggje til grunn for utrekninga av grunnrenteskatten.

Hovudoppgåva til eit eventuelt normprisråd vert å finne fram til prisar som best mogleg svarer til prisar som kunne vore oppnådd ved omsetning mellom uavhengige partar i ein fri marknad. Uavhengige partar betyr at kjøper og seljar ikkje har slike felles interesser at det kunne ha påverka ein avtalt pris. Noreg har erfaring med slike organ frå skattlegginga av petroleum gjennom Petroleumsprisrådet. Eit uavhengig organ kan lette skattefastsetjinga for skattytarane og kontrollverksemda til skattestyresmaktene. Dessutan kan det gje grunnlag for eit meir finmaska normprissystem.

Petroleumsprisrådet har møte fire gonger i året for å fastsetje førebelse normprisar for føregåande kvartal. Selskapa får etter kvart kvartal høve til å møte rådet for å kome med sine syn på rådet sine framlegg til normprisar. I etterkant fastset rådet endelege normprisar. Normprisane kan klagast på til departementet innan 30 dagar. Dei fastsette normprisane for olje er summen av daglege noteringar av spotprisen for Brent-olje og ein månadleg kvalitetsdifferensial for dei ulike oljekvalitetane. Oljeselskapa innrapporterer prisar og salsvilkår for spotsal, interne sal og kontraktsal og sekretariatet hentar inn marknadsvurderingar frå marknadskonsulentar. Selskapa sine vurderingar og tilrådingar om prisnivå og prisskilnader frå Brent inngår òg i vurderinga. Sekretariatet og rådet vurderer informasjonen ved fastsetjing av normprisar som reflekterer marknadsverdien ved sal mellom uavhengige parter. Dei fastsette normprisene vert lagt til grunn for skattlegging av alle volum av dei ulike kvalitetane, og både for sal mellom uavhengige parter og for sal mellom parter med interessefellesskap. I tilfelle der normprisrådet ikkje fastset normpris, ligg den oppnådde salsprisen til grunn for skattlegginga og Skatteetaten kan vurdere om sal mellom partar i interessefellesskap har skjedd på armlengd vilkår.

Ved fastsetjinga av normprisar for grunnrenteskatten på havbruk kan det mellom anna takast omsyn til oppnådde og noterte prisar for laks med nødvendig justering for kvalitetsskilnader, transportkostnader, leveringstid, betalingstid og andre vilkår. Det kan òg nyttast oppnådde prisar for lakseprodukt med nødvendig justering for tilarbeiding eller andre samanliknbare prisar og verdsetjingar.

Departementet vurderer no korleis eit eventuelt normprisråd best kan organiserast. Målet er å treffe den reelle marknadsprisen best mogleg. Dette meiner eg eit normprisråd skal sikre. Interne prisar kan leggjast til grunn for innføringsåret 2023, men aktørane må kunne leggje fram dokumentasjon på at det rett prising overfor normprisrådet. Normprisrådet kan overprøve internprisar som rett skattegrunnlag dersom prisen ikkje speglar reell marknadspris for den enkelte aktøren.

Eit overordna mål for det framtidige normprissystemet er at det ikkje må bli unødig komplisert. Ved sal mellom uavhengige partar kan kontraktsprisar liggje til grunn for utrekninga av normprisen for grunnrenteskatten. Ved interne sal mellom selskap i interessefellesskap kan normprisrådet vurdere prisane opp mot andre prisar som er inngåtte mellom uavhengige parter og fastsetje pris som skal ligge til grunn for grunnrenteskatten. Normprisrådet kan då òg fastsetje prisar på laks av ulike kvalitet.

Normpriserådet kan òg fastsetje normprisar for den einskilde oppdrettsaktør med utgangspunkt i kontraktar lenger ut i verdikjeda. Til dømes er det mogleg å ta utgangspunkt i ei salskontrakt mellom foredlingsverksemda i eit integrert selskap og ein uavhengig seljar, slik som grossistforhandlarar og eksportørar. Normpriserådet kan så rekne seg tilbake til prisen som skal leggast til grunn ved normprispunktet. Selskapa vil då ha større tryggleik for kva pris som vert lagt til grunn i utrekninga av grunnrenteskatten. Innretninga av normpriserådet vil verte presentert i lovframlegget for Stortinget.

Ettersom eit normpriseråd truleg vil ha større tilfang av uavhengige kontraktar ved sal på merdkanten, kan det vere mogleg å flytte normprispunktet nærare det prinsipielle normprispunktet, det vil seie frå etter slakt til merdkanten. Normpriserådet kan òg ha større tilfang av transportkontraktar frå merd til slakteri, som kan gje grunnlag for å rekne ut prisen ved merdkanten basert på pris etter slakting. Dette vil verte vurdert i lys av høyringssvara.

Det uavhengige organet bør ha mynde til å fastsetje normprisar på laks, eventuelt òg aure og regnbogeaure. Organet bør vere uavhengig og vedtaka bør kunne klagast på. Eit slikt organ kan skipast raskt etter at lovframlegget er vedteke i Stortinget.

Eg meiner på bakgrunn av det ovanståande at det ikkje er nokon grunn til å vente med å inngå kontraktar ut frå foredlingsverksemda.

Med helsing

Trygve Slagsvold Vedum

Vedlegg

Tabell 1 Inntekt etter grunnrenteskatt og selskapsskatt med bruk av spotprisar

	Spotpris < kontraktspris	Spotpris lik kontraktspris	Spotpris > kontraktspris			
Salsvolum, kg	10					
Spotpris, kroner per kg	40,00	60,00	80,00			
Langsiktig kontraktspris, kroner per kg	60,00					
Sikringsandel, pst. av kraftproduksjon	48,7 %					
Grunnrenteskatt og selskapsskatt						
Grunnrenteskatt	Pris	Resultateffekt	Pris	Resultateffekt	Pris	Resultateffekt
Skattbar inntekt basert på spotpris	40,00	400,0	60,00	600,0	80,00	800,0
Grunnrenteskatt (51,3 pst.) ¹		160,0		240,0		320,0
Selskapsskatt						
Skattbar inntekt basert på oppnådd pris ²	49,74	497,4	60,00	600,0	70,26	702,6
Ordinær skatt (22 pst.)		109,4		132,0		154,6
Sum grunnrenteskatt og selskapsskatt		269,4		372,0		474,6
Selskapet si inntekt etter skatt						
Inntekt langsiktige kontraktar (48,7 pst.)	60,00	292,3	60,00	292,3	60,00	292,3
Inntekt spotsalg (51,3 pst.)	40,00	205,1	60,00	307,7	80,00	410,3
Samlet inntekt frå lakseproduksjon		497,4		600,0		702,6
Sum grunnrenteskatt og selskapsskatt		269,4		372,0		474,6
Selskapet si inntekt etter skatt		228,0		228,0		228,0
Selskapet si inntekt etter skatt ved ulike sikringsandelar og spotprisar						
0,0 pst. sikringsandel		152,0		228,0		304,0
48,7 pst. sikringsandel		228,0		228,0		228,0
100,0 pst. sikringsandel		308,0		228,0		148,0

¹ Formell grunnrenteskattesats. Den effektive grunnrenteskattesatsen er gjeve ved $0,513 * (1 - 0,22) = 0,4$.

² Gjennomsnittleg oppnådd pris. Ved ein sikringandel på 48,7 pst. og ein spotpris på 40 kroner per kg vil for eksempel den gjennomsnittlege oppnådde prisen verte lik $0,487 * 60 + (1 - 0,487) * 40 = 49,74$.

Kjelde: Finansdepartementet.

